

Marzena Bałowska-Jucha

Moje możliwości na rynku pracy

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną
powinna wiedzieć o możliwościach zatrudnienia

Polskie Stowarzyszenie
na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością
Intelektualną

Biblioteka self-adwokata

© Copyright by PSONI, 2020

ISBN 978-83-65060-58-7

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną
ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa
tel. 22 848 82 60, 22 646 03 14,
zg@psoni.org.pl
redakcja@psoni.org.pl
www.psoni.org.pl

Projekt graficzny serii i rysunki:	Elżbieta Grądział
Konsultacja dostępności tekstu:	Grzegorz Ruciński
Redakcja:	Barbara Ewa Abramowska
Nakład:	3 000 egz.

Publikacja jest dofinansowana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Marzena Bałtowska-Jucha

Moje możliwości na rynku pracy

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną
powinna wiedzieć o możliwościach zatrudnienia

Warszawa 2020

Spis treści

Dlaczego warto przeczytać tę książkę?	3
Rynek pracy	4
Formy zatrudnienia na rynku pracy	5
Zatrudnienie na specjalnych warunkach	5
– Zakład pracy chronionej	7
– Zakład aktywności zawodowej	9
Zatrudnienie na otwartym rynku pracy	13
– Zatrudnienie wspomagane przy wsparciu trenera pracy	15
– Spółdzielnia socjalna	19

Dlaczego warto przeczytać tę książkę?

Czytelniku, Czytelniczko,

dla dorosłego człowieka praca jest bardzo ważna.

Dzięki pracy możesz poznawać nowych ludzi, zarabiać pieniądze, rozwijać się.

Jeśli myślisz o pracy, zapraszam Cię do przeczytania tej książki.

- Dowiesz się co to jest rynek pracy.
- Poznasz różne możliwości rynku pracy.
- Przeczytasz o różnych rodzajach zatrudnienia.

Rynek pracy

Na rynku pracy spotykają się **osoby poszukujące pracy i pracodawcy**.

Pracodawcy tworzą miejsca pracy i poszukują pracowników.

Rynek pracy to nie jest jedno miejsce. Są to różne zakłady pracy, firmy, instytucje i ludzie.

Na rynku pracy jest bardzo dużo różnych możliwości.

Pracodawca może wybierać najlepszych pracowników.

Osoba poszukująca pracy może wybierać jaką pracę chce wykonywać i gdzie chce pracować.

Formy zatrudnienia na rynku pracy

Zatrudnienie na specjalnych warunkach

Zatrudnienie na specjalnych warunkach nazywane jest inaczej **pracą chronioną**.

Praca chroniona pozwala na zdobycie doświadczenia w pracy w bezpiecznych warunkach. To znaczy pozwala nauczyć się pracować.

Niektóre osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują w pracy:

- więcej czasu na wykonanie swoich obowiązków
- odpowiednio przystosowanego stanowiska pracy
- rehabilitacji i opieki medycznej.

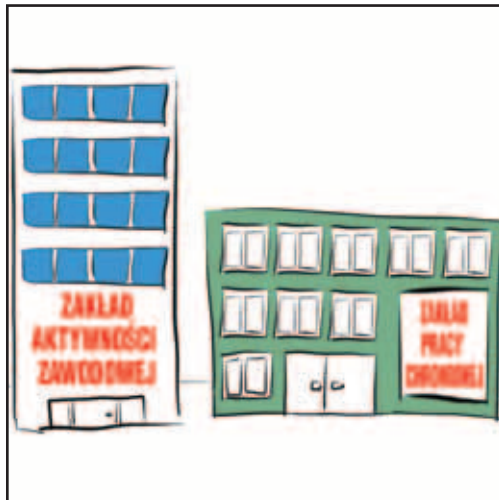

Praca chroniona powinna mieć **charakter przejściowy**.

To znaczy że powinna trwać kilka miesięcy lub najwyżej kilka lat.
Tak długo ile każda osoba potrzebuje.

Potem osoba z niepełnosprawnością powinna móc pracować
w zwykłych firmach.

Zatrudnienie na specjalnych warunkach może się odbywać:

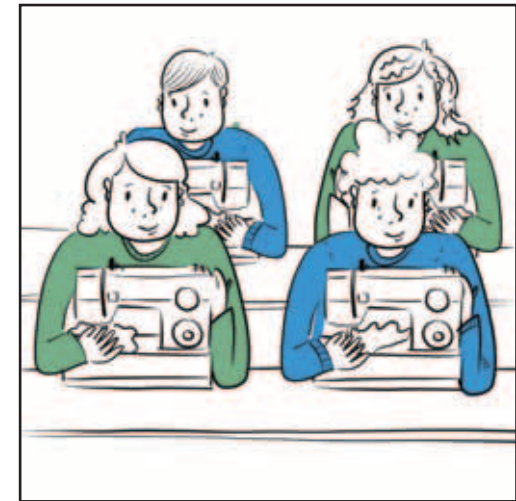
- w zakładach pracy chronionej
- lub w zakładach aktywności zawodowej.

Zakład pracy chronionej

Zakład pracy chronionej może utworzyć każdy pracodawca, który prowadzi działalność:

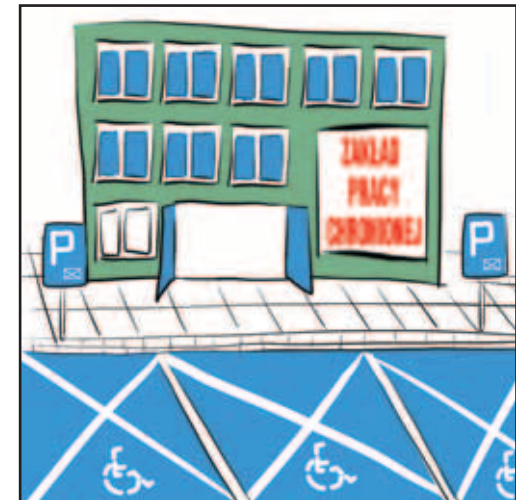
- **usługową**, na przykład prowadzi usługi sprzątnia
- **produkcyjną**, na przykład produkuje meble lub odzież.

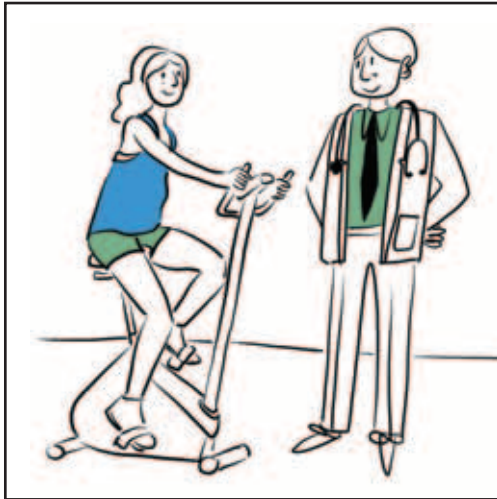

W zakładzie pracy chronionej połowa pracowników to osoby z niepełnosprawnościami.

Budynek zakładu musi być dostosowany do potrzeb tych osób. Dostosowane muszą też być stanowiska pracy.

Odpowiednio do każdego pracownika z niepełnosprawnością. To znaczy, wyposażone w odpowiednie meble i urządzenia.

Zakład pracy chronionej musi zapewnić pracownikom z niepełnosprawnościami:

- opiekę medyczną
- poradnictwo, na przykład psychologa
- rehabilitację.

Większą część pieniędzy na wypłaty dla pracowników z niepełnosprawnościami daje państwo.

Pracodawca dostaje te pieniądze z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zakład Aktywności Zawodowej

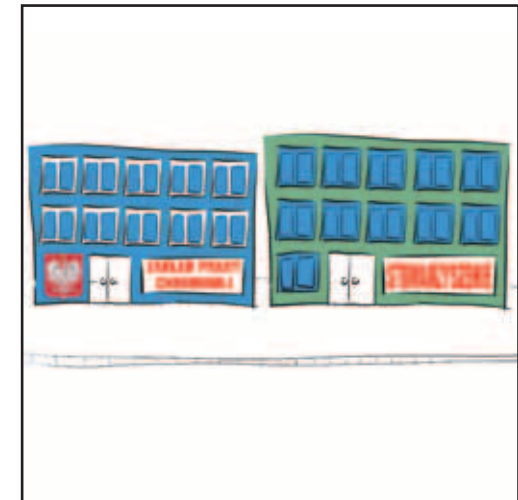
Zakład Aktywności Zawodowej (w skrócie ZAZ)
to zakład pracy, w którym większość pracowników to osoby
z niepełnosprawnościami.

W ZAZ osoby przygotowują się do samodzielnego życia
i zdobywają doświadczenie jako pracownicy.

ZAZ może utworzyć gmina, powiat lub organizacja społeczna.

Organizacja społeczna to na przykład fundacja
lub stowarzyszenie.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną prowadzi 15 Zakładów Aktywności Zawodowej w różnych miastach w Polsce.

Najbardziej znanym Zakładem jest Centralna Kuchnia w Stargardzie.

W ZAZ mogą pracować osoby, które mają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

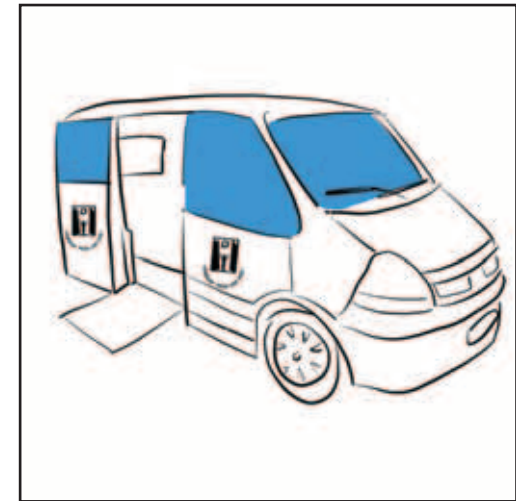
Część pracowników może też mieć orzeczenie o stopniu umiarkowanym.

Pracownikami ZAZ mogą być osoby z niepełnosprawnością intelektualną, z chorobą psychiczną lub autyzmem.

W Zakładzie Aktywności Zawodowej wszystkie pomieszczenia i stanowiska pracy są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Dla osób które tego potrzebują, może być zorganizowany transport do pracy i z pracy.

ZAZ może prowadzić różną działalność, na przykład prowadzić hotel, pralnię, sprzątać parki miejskie, przygotowywać jedzenie.

W ZAZ pracują też instruktorzy, którzy uczą i wspierają osoby z niepełnosprawnościami w wykonywaniu pracy.

Większość pieniędzy na działalność Zakładu Aktywności Zawodowej przekazuje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W ZAZ tworzony jest **zakładowy fundusz aktywności**.

Są to specjalnie wydzielone pieniądze na pomoc pracownikom z niepełnosprawnościami. Na przykład:

- na zakup sprzętu i wyposażenia ułatwiającego pracę
- na przygotowanie do samodzielnego zamieszkania
- na szkolenia.

Zatrudnienie na otwartym rynku pracy

Zatrudnienie na otwartym rynku pracy to inaczej praca w zwykłych firmach lub instytucjach.

Otwarty rynek pracy daje osobie z niepełnosprawnością możliwość zwyczajnego życia w swojej miejscowości.

W takiej firmie pracujesz na takich samych zasadach jak kolega, siostra lub sąsiad.

W firmie na otwartym rynku pracy najważniejsze są Twoje kompetencje.

Kompetencje to:

- **wiedza** czyli wszystko to czego się nauczyłeś
- **umiejętności** czyli to co umiesz robić
- i **doświadczenie** czyli jak długo to robiłeś.

Przed zatrudnieniem pracownika z niepełnosprawnością pracodawca zwraca uwagę na:

- to co osoba umie robić
- jak sobie radzi na stanowisku pracy.

Podczas zatrudnienia na otwartym rynku pracy osoba z niepełnosprawnością może korzystać ze wsparcia innych osób.

Takie wsparcie może Ci dać na przykład trener pracy lub kolega, koleżanka z pracy.

Zatrudnienie wspomagane przy wsparciu trenera pracy

Zatrudnienie wspomagane to praca w zwykłej firmie przy wsparciu trenera pracy.

Trener pracy to taki indywidualny asystent osoby z niepełnosprawnością. Pomoże Ci we wszystkich sprawach związanych z pracą i z utrzymaniem tej pracy.

Trener pracy przed podjęciem pracy pomoże Ci:

- wybrać odpowiednie miejsce pracy i stanowisko,
- przygotować potrzebne dokumenty, na przykład życiorys zawodowy. Na życiorys zawodowy mówi się CV (czytaj Si Wi).
- przygotować się do rozmowy o pracę.

Jeśli tego potrzebujesz, trener pracy pójdzie z Tobą na wizytę do lekarza medycyny pracy.

Trener pracy będzie Cię też wspierał po podjęciu pracy.

Nauczy Cię jak należy prawidłowo wykonywać obowiązki na Twoim stanowisku pracy.

Trener pracy może Ci też pomóc zaprzyjaźnić się z Twoimi nowymi współpracownikami.

Ważne jest żebyś miał dobre relacje z innymi osobami w pracy.

Będziesz mógł zwrócić się do nich o pomoc, gdy nie będzie obok Ciebie trenera pracy.

Przeczytaj poradnik **Intensywne szkolenie w miejscu pracy. Strategia uczenia się.**

Dowiesz się więcej jak wygląda wsparcie trenera pracy. Możesz też obejrzeć film o tym samym tytule.

Film znajdziesz w internecie pod adresem <https://youtu.be/hcNFbE-Stco>

Jeśli chcesz skorzystać z pomocy w pracy, sprawdź czy blisko Ciebie działa Centrum DZWONI.

Wejdź na stronę <https://www.centrumdzwoni.pl/kontakt/>

DZWONI to skrót od **D**oradztwa **Z**awodowego i **W**spierania **O**sób z **N**iepełnosprawnością **I**ntelektualną.

Centrum DZWONI jest agencją zatrudnienia prowadzoną przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

W **agencji zatrudnienia** możesz skorzystać z porady doradcy zawodowego i znaleźć odpowiednią dla Ciebie ofertę pracy.

Centrum DZWONI jest agencją zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W Centrum DZWONI pracują trenerzy pracy, doradcy zawodowi i psycholodzy.

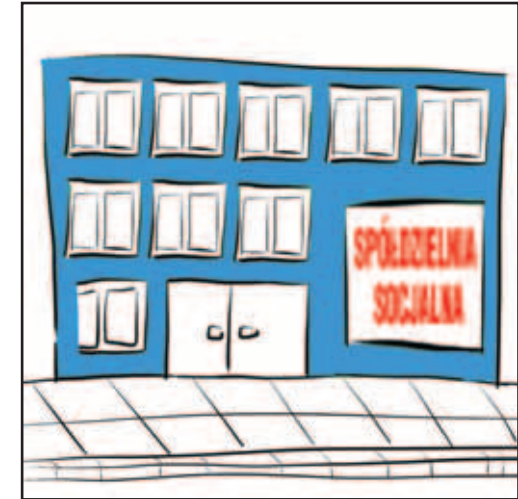
Pomogą Ci znaleźć pracę najbardziej odpowiednią dla Ciebie.

Zatrudnienie w spółdzielni socjalnej

Spółdzielnia socjalna inaczej jest nazywana **przedsiębiorstwem społecznym**.

Przedsiębiorstwo społeczne działa po to, żeby osoby bez pracy zaczęły pracować i utrzymały tę pracę.

W spółdzielni socjalnej mogą pracować:

- osoby bezrobotne
- osoby z niepełnosprawnościami
- osoby uzależnione od różnych używek, które zakończyły terapię.
Na przykład byli narkomani lub alkoholicy
- inne osoby mające trudności w znalezieniu pracy.

Spółdzielnię socjalną mogą założyć osoby, które zostały wymienione na poprzedniej stronie. Muszą być co najmniej 3 takie osoby. To są założyciele spółdzielni.

Pozostałe osoby pracujące w spółdzielni są członkami spółdzielni.

Spółdzielnię może też założyć stowarzyszenie lub fundacja razem z gminą lub powiatem.

Taka spółdzielnia musi zatrudnić co najmniej 5 osób bezrobotnych lub osób z niepełnosprawnościami.

Spółdzielnie socjalne mogą prowadzić różną działalność.

O tym co chcą robić, decydują członkowie spółdzielni.

Członkowie spółdzielni sami wykonują tę pracę i w ten sposób zarabiają na swoje wypłaty.

W serii **Biblioteka self-adwokata** dotychczas ukazały się:

Mój czas wolny.

Moje ciało.

Moje zdrowie.

Moje wydatki.

Mój komputer.

Mój internet.

Moje bezpieczeństwo w internecie.

Moje sposoby na konflikty.

Moje zachowanie.

Moje prawa.

Moje relacje z ludźmi.

Mój chłopak, moja dziewczyna.

Moja samodzielność.

Moje sposoby na zdrowe odżywianie.

Moje bezpieczeństwo na drodze.

Moje sposoby na stres.

Moje sposoby radzenia sobie po śmierci bliskich.

Moja żona, mój mąż.

Moje filmy i muzyka z internetu.

Moje bezpieczne umowy.

Moje prawo do pracy.

Moje zdrowie psychiczne.

Moje prawa konsumenckie.

Moja wiedza na temat pracy Policji.

Moje prawo do obrony przed przemocą.

Moje problemy z uzależnieniami.

Mój bezpieczny wypoczynek.

Moje sprawy załatwiam samodzielnie.

Moje życie rodzinne.

Moja wizyta w ważnym urzędzie.

Moja wiedza na temat Straży Pożarnej.

Moje możliwości na rynku pracy.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną

jest organizacją pożytku publicznego

MISJĄ PSONI jest:

- dbanie o godność i szczęście osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym.

CELEM PSONI jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.

STATYSTYKA:

- 118 Kół terenowych,
- 11 tysięcy członków (rodzice, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przyjaciele),
- ponad 400 placówek i stałych form wsparcia dla blisko 32 tysięcy dzieci i dorosłych.

PSONI prowadzi:

- placówki i projekty z zakresu rehabilitacji, terapii, edukacji, w tym ustawicznej, aktywizacji zawodowej oraz opiekuńcze,
- wspieranie ruchu self-adwokatów, rzeczników własnych spraw,
- chronione i wspomagane mieszkania grupowe,
- organizację spędzania wolnego czasu (m.in. kluby, zespoły artystyczne, sportowe, turystyczne),
- indywidualne wspieranie w niezależnym życiu,
- wspieranie i pomoc rodzinom,
- działalność wydawniczą, m.in. wydaje kwartalnik „Społeczeństwo dla Wszystkich”.

PSONI współpracuje z instytucjami i organizacjami:

- w tworzeniu nowego prawa,
- w dążeniu do zmiany wizerunku osoby z niepełnosprawnością intelektualną i postaw społecznych,
- w rozwijaniu więzi społecznych, ułatwiających umacnianie się społeczeństwa dla wszystkich, czyli włączanie osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- w popularyzowaniu wyników badań naukowych i doświadczeń innych krajów,
- w kształceniu profesjonalnych kadr,
- w umacnianiu organizacji pozarządowych.